

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 6. kokous

Aika: 15.10.2020, klo 12-16

Paikka: Etäkokous Zoomissa

Paikalla:

Panelistit: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, tutkimusjohtaja Antti Arasto, VTT, prof. Ari Ekroos, Aalto-yliopisto, prof. Jouni Jaakkola, Oulun yliopisto, prof. Sirkku Juhola, Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Paula Kivimaa, SYKE, tutkimusprof. Hannele Korhonen, Ilmatieteen laitos, prof. Jarek Kurnitski, Aalto-yliopisto, prof. Jukka Käyhkö, Turun yliopisto, prof. Peter Lund, Aalto-yliopisto, prof. Heli Peltola, Itä-Suomen yliopisto, tutkimusprof. Kristiina Regina, LUKE, prof. Jyri Seppälä, SYKE, apulaisprof. Annukka Vainio, Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Timo Vesala, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: erityisasiantuntija Heta Heiskanen, ympäristöministeriö, tiedesihteeri Marianne Leino, Helsingin yliopisto, tutkijatohtori Sanna Lötjönen (sihteeri), Helsingin yliopisto, tiedesihteeri Matti Sihvonen, Helsingin yliopisto, koordinaattori Sally Weaver, Helsingin yliopisto.

Yhdyshenkilöt: erityisasiantuntija Petri Hirvonen, työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen, maa- ja metsätalousministeriö, erityisasiantuntija Laura Nurminen, oikeusministeriö, johtava asiantuntija Jukka Uosukainen, valtioneuvoston kanslia.

Vierailijat: viestinnän suunnitteluja Taina Rinta-Kauhajärvi, Kaiku Helsinki.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:07.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Johdatus vetytalouteen – Antti Arasto

Arasto kertoi perusasioita vetytaloudesta ja aiheesta keskusteltiin.

5. Ilmastopaneelin tilannekatsaus

Ollikainen kertoi paneelin tilannekatsauksen. Syksyn aikana on julkistettu sopeutumismuistio, vihreän elvytyksen raportti ja kulutusmuistio. Annetut lausunnot käytiin läpi.

Ilmastopaneelin vihreä elvytys –hankkeen tiedotteeseen 10.9.

(<https://www.ilmastopaneeli.fi/tiedotteet/suomen-ilmastopaneeli-esittelee-vihreita-elvytystoimia-tehokkaimpia-keinoja-uusiutuvan-energian-lisaaminen-ja-energiatehokkuuden-edistaminen/>) oli tullut virhe. Tehtäessä kuvamuunnosta akselin yksikkö muuttui prosenttien sadasosista prosentteihin. Työllisyysvaikutuksista tiedotteessa luki virheellisesti 3,5 prosenttia ja 2–5 prosenttia, kun oikeat luvut ovat 0,035 prosenttia ja 0,02–0,05 prosenttia. Virhe korjattiin ja tästä julkaistiin tiedote 25.9. (<https://www.ilmastopaneeli.fi/tiedotteet/korjaus-suomen-ilmastopaneelin-vihrea-elvytys-hankkeen-tiedotteeseen/>). VATT julkaisi sivuillaan blogin, jossa esitettiin kritiikkiä ENVIMAT- ja FINAGE-malleihin liittyvistä oletuksista. Annettu kritiikki käytiin kokouksessa kohta kohdalta läpi ja todettiin, että paneelin raportista löytyy vastaus tai ratkaisu jokaiseen kohtaan. Paneeli ei katsonut tarpeelliseksi tehdä korjauksia laskelmiin, koska laskelmat on tehty hyvän taloustieteellisen osaamisen lähtökohdasta, valideilla mallinnustavoilla sekä yleisesti politiikan suunnittelussa käytössä olevilla malleilla. Paneeli piti tärkeänä, että asia selvennetään vielä hallinnolle.

6. Energia- ja ilmastostrategian tilannekatsaus

Bettina Lemström (TEM) (paikalla kohdan 6 käsittelyn ajan) kertoi energia- ja ilmastostrategian valmistelun etenemisestä. Aiheesta keskusteltiin.

7. Ajankohtaiset asiat EU:n ilmastopolitiikassa: ilmastolakiehdotus & 2030-tavoitteen nosto

Aikataulun vuoksi Leino tekee asiakohdasta videosesityksen, joka jaetaan basecampin kautta.

8. Hankkeet

a. SUOMI-hankkeen väliraportointi

Hilppa Gregow (IL) (paikalla kohdan käsittelyn ajan) kertoi hankkeen väliraportin. SUOMI-hankkeessa rakennetaan kypsyysmatriiseja sopeutumisen tilasta, rakennetaan ilmiökortistoa, tehdään sopeutumistyöstä aikajanaa ja kuvataan yksityiskohtaisesti sopeutumistyön tähänastiset vaiheet. Hankkeessa on neljä työpakettia sekä viestintä. Tähän mennessä hankkeen verkkosivut ovat pystyssä, ilmastonmuutoksen ilmiökortiston ensimmäiset luonnokset ovat valmiina, ilmastolain ja ohjauskeinojen sopeutumisen aikajanakuvaa on koottu, ja lisäksi on tehty Green Deal- haastattelut IL:ssä. Työpakettien 4 taloustyö on suunniteltu täydentämään VNK KUITTI -hanketta. Hankkeesta keskusteltiin.

b. Ilmastolaki-hankkeen väliraportointi

Käsiteltiin asialistan kohdan 8d jälkeen. Ollikainen esitteli tehtyä työtä. Hallitusohjelmassa lukee, että ilmastolain vuoden 2050 tavoite päivitetään ja siihen lisätään päästövähennysten etapit. Hanketyöryhmässä on ajateltu, että fossiilisille ja prosessiperäisille päästöille tulisi kvantitatiivinen tavoite. Nyt on tutkittu, minkä tyyppisiä vaihtoehtoja nielutavoitteelle voisi olla. Asiasta käytiin lähetekeskustelu ja hankkeesta keskusteltiin. Ekroos esitys ilmastolaista siirretään myöhempään

kokoukseen. Päätetään pitää parin viikon sisällä lyhyt paneelin kokous, jossa käsiteltäisiin kaksi uutta hankesuunnitelmaa ja otettaisiin lisää keskustelua ilmastolaista. Lisäksi kokoukseen voidaan ottaa mahdollisia muita juoksevia asioita.

c. Uusi oikeudenmukaisuushanke – tutkimussuunnitelman esittely

Kivimaa esitteli ”Ilmastopolitiikan sosiaalinen oikeudenmukaisuus” –hankkeen tutkimussuunnitelmaa. Syke otti hankkeessa koordinoitavastuun. Paneelista hankkeessa ovat mukana Lund, Vainio, Juhola, Jaakkola, Käyhkö ja Kivimaa. Ilmastopolitiikan ja kestävien siirtymien oikeudenmukaisuus on noussut nopeasti kansainväliseen ja kansalliseen keskusteltuun. Keskeisin yhteinen idea on luoda ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuuden arvioinnin kehikko. Hanke katsoisi sekä hillintä- että sopeutumistoimien oikeudenmukaisuutta. Lisäksi katsottaisiin taloudellisten vaikutusten jakautumista aluetasolla ja luotaisiin sopeutumisen oikeudenmukaisuusindeksi. Muina elementteinä toteutettaisiin kansalaiskysely ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuudesta, sekä katsottaisiin oikeudenmukaisuuskysymyksen jakautumista alueellisesti ja ilmastopolitiikan vaikutuksia saamelaisten perusoikeuksiin. Alustavana aikatauluna keväällä tuotettaisiin kommenttipaperi käynnissä oleviin poliittisiin prosesseihin, erityisesti arviointikehikosta ja sopeutumistoimien oikeudenmukaisuudesta. Loppuvuodesta olisivat tarkemmat työpajat kolmella sektorilla, blogitekstejä ja policy briefejä. Suunnitelmaa pitää vielä mukauttaa budjettiin sopivaksi. Tutkimussuunnitelmasta keskusteltiin. Suunnitelmia ja budjettia muokataan keskustelun perusteella. Päätetään edetä siten, että puheenjohtajisto käsittelee asian ensi vaiheessa ja jos tarpeen, konsultoidaan koko paneelia.

Uusi tutkimussuunnitelma: puurakentamisen ilmastovaikutukset

Seppälä kertoi uudesta hankeideasta, puurakentamisen ilmastovaikutukset. Hallitusohjelman mukaan puurakentamisen määrä pitäisi kaksinkertaistaa. Tähän on liitetty paljon toiveita siitä, että lisäys edesauttaa mentäessä kohti vähähiilistä vuotta 2035. Hankkeen tavoitteena on arvioida puurakentamisen kaksinkertaistamisen vaikutusta Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Tässä tunnistettaisiin sekä metsänhoidollisia että puun käyttöön ja kiertoon liittyviä toimia. Hankeaihiota voitaisiin valmistella ja viedä sitten puheenjohtajiston ratkaistavaksi, jotta hanke voidaan käynnistä ensi vuoden alussa. Budjetti on alustavasti 60 000 € Lähtökohtana olemassa olevan aineiston ja kirjallisuuden perusteella tehdään päättelyjä kokonaisuudesta. Hankeideasta keskusteltiin. Päätetään, että hankkeen valmistelu voidaan laittaa eteenpäin. Keskustelun mukaan muokattu hankesuunnitelma tulee käsitteilyyn ennen paneelin hankkeiden rahoituksen haun päättymistä 16.11.

d. Rahoitushaun avaaminen ensi vuoden hankkeille ml. nykyisten jatkamiseen

Weaver kertoi rahoituksen hausta ja paneelin budjetin tilanteesta. Aiheesta keskusteltiin.

9. Muut mahdolliset asiat

Tiedepaneelien yhteistyöstä ei ehditty keskustella.

Marraskuun kokous on torstaina 26.11. klo 12-16. Tätä ennen pidetään vielä yksi ylimääräinen paneelin kokous, jossa käsitellään loput tämän kokouksen asiat.

10. Paneelin sisäiset asiat

Heiskanen kertoi ilmastolain valmistelun tilanteesta. Aiheesta keskusteltiin.

Viestinnän tilanne siirretään seuraavaan kokoukseen.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:39.